

TERRORISME IN MOSKOU IS NIET ALTIJD WAT HET LIJKT

Wie de bommen in de metro van Moskou heeft geplaatst, zal wel nooit helemaal duidelijk zijn, maar wel wie er baat bij heeft: het Kremlin. **KATLIJN MALFLIET** heeft de tandem Medvedev-Poetin immers al eerder zien profiteren van terroristische dreiging.

Het Kremlin spint hier goed garen bij

KATLIJN MALFLIET
Wie? Professor aan de KU Leuven, doceert onder meer Russische politiek.
Wat? De aanslagen in Moskou komen het Kremlin goed uit.
Waarom? Sociale onrust verstillt bij terroristische dreiging.

Het is niet helemaal duidelijk wie de aanslag in de Moskouse metro gisteren heeft beraamd. Dat zal ook zo blijven wanneer nadien het Kremlin de schuld geeft aan een Tsjetsjeense (Noord-Kaukasische) radicaal-islamitische groep, of wanneer zo’n organisatie — eventueel voordien onbekend — de aanslag opeist. Die onduidelijkheid verhoogt immers de symbolische waarde van zo’n gebeurtenis. De boodschap is voor de Russische bevolking duidelijk: er dreigt ernstig gevaar dat niet zo eenvoudig te bezweren is. Ongetwijfeld heeft het Tsjetsjeense conflict niets van zijn actualiteit ingeboet. Extremistisch-islamitische groepen die daar nog steeds verzamelen zijn zelfs nog meer geradicaliseerd door de politiek van het Kremlin. Poetin, Medvedev en de hunnen zijn goede maatjes met de

Bomaanslagen op de Moskouse metro kostten gisteren aan zeker 38 mensen het leven. © ap/life news

Zeker is dat het Kremlin de laatste jaren meermaals liet blijken dat het geen mensenlevens spaart

schurk-krijgsheer Ramzan Kadyrov, die thans in Tsjetsjenië de orde handhaaft, en voor wie democratische vrijheden een non-issue zijn. Het kan dus zijn dat de zelfmoordaanslag in de Moskouse metro de eis tot een onafhankelijke islamitische staat kracht wil bijzetten en/of moet gezien worden als vergelding voor de daden van een niets ontziend Russisch leger. De aanwezigheid van vrouwelijke zelfmoordterroristen kan deze laatste stelling trouwens kracht bijzetten. Maar het zou ook niet de eerste keer zijn in de recente politieke geschiedenis van Rusland dat Noord-Kaukasiërs — die de Moskovieten vaak smalend ‘tsjornye’ (*zwarten*) noemen — tot een terroristisch gevaar uitgeroepen worden. We zullen wellicht nooit te weten komen welke rol de geheime diensten hebben gespeeld in de bomaanslagen begin 2000 in Moskou — ook toegedicht aan Tsjetsjeense terroristen — die een angstige bevolking gedwee op de nieuwe president Poetin lieten stemmen of het gijzelingsdrama in Beslan op 1 september 2004, dat meer dan driehonderd overwegend jonge burgerslachtoffers eiste. Maar zeker is dat het Kremlin de laatste jaren meermaals liet blijken dat het geen mensenlevens spaart — ook niet van kritische journalisten, zoals Anna Politkovskaja, wanneer de absolute machtspositie van het Kremlin in het geding is. Na de gijzeling in Beslan heeft het Kremlin een aantal hoogst ondemocratische maatregelen kunnen nemen om het regi-

me te verstevigen door centralisatie van de macht (zoals een wijziging van de kieswetgeving die het partijenpluralisme nog meer in het gedrang bracht, en de afschaffing van de verkiesbaarheid van de gouverneurs). Ook het hele gerechtelijk apparaat in Rusland mist de onafhankelijkheid om zich te onttrekken aan de duidelijk gestipuleerde wensen van het Kremlin. Systeemloyalen (zoals legeroversten, die in Tsjetsjenië de grootste wreedheden pleegden) gaan vrijuit, terwijl de moordenaars van dissidenten en critici van de macht ondanks intensief gerechtelijk onderzoek niet worden gevonden. President Medvedev belooft verbetering, de Raad van Europa wijst Rusland terecht, maar het Kremlin heeft zijn eigen logica. Ook nu heeft het Kremlin weer een facelift nodig voor een machtsregime dat zich moet handhaven in een periode van economische en financiële crisis, die ook in Rusland voelbaar is. In die zin heeft de huidige tandem Medvedev-Poetin het moeilijker dan tijdens het presidentschap van Poetin (2000-2008), toen Rusland kon teren op de gevolgen van sterk stijgende energieprijzen op de wereldmarkt. De bevolking mort, en op verschillende plaatsen komen mensen op straat, er dreigt sociale onrust. Het Kremlin zal ongetwijfeld goed garen spinnen bij de aanslag in de Moskouse metro, om het even wie deze drieste daad beraamd heeft, maar de rechtsstaat krijgt in dit getormenteerde Rusland alweer zoveel kansen minder.